

דף יומי דאס וואס זאגט דאס

Project Seed

This post is my dad's translation of a post by Reb Moshe.

גרגירא

Reb Moshe started the thursday night Reb Chaim shiur Parshas Tazria with the following vort:

The question is asked, was אברהם אבינו, the first Jew in the world, was he considered a גר?

The Brisker Rav holds he was not a גר, and the דעת זקנים בעלי התוספות seem to imply that he was a גר.

The דעת זקנים בעלי התוספות says this to answer the following question; how was אברהם אבינו allowed to marry the הגר if she was a כנעני? So he answers that he was a גר, meaning at the time that he married the הגר he was not Jewish. The Brisker Rav will answer this question with the alternative answer suggested by the דעת זקנים that אברהם married her הדיבור (perhaps this is akin to a שעה if you will).

There is a line in the הגדה that implies that he was a גר. It refers to him in one of the פיוטים in נרצה as גר. This was composed around the same time as the חתימת התלמוד, so it is a pretty early source. Reb Moshe answered for the Brisker Rav that the word גר could sometimes not mean a proselyte convert as it traditionally does. It could mean the first instigator, or pioneer. The word comes from the word גרגירא which means seed. אברהם אבינו was referred to as the seed, because he planted the seeds of Judaism in the world. The question on this is that it says גר צדק. What is this word צדק doing here. It strengthens the implication that the term used here is referring to the proselyte convert as it usually means. Reb Moshe said he has an answer for that as well, but the time is short, and this was not the main topic of the Shiur.

פרצידא (תענית ד.)

This means "Seed" in Aramaic.

Other word for seeds in Aramaic:

נזיי (מו"ק יב:)

בזרני (ביצה טו.)

It just so happens to be that the word גרגירא also means rocket (as in the plant) in Aramaic.

גרגירא (יומא יח:)

דף יומי זאנאסן ומאסע דאס

In a 5 AM שיעור shortly before שבועות Reb Moshe tied in this vort with a piece of Torah from his uncle having to do with שבועות.

ספר הררי קדם

סימן קס

בדין גירות דמתן תורה

מבואר בגמ' ביבמות (מו, א) שבמתן תורה כלל ישראל נכנסו לברית ע"י גרות. וילפינן לדין גרות לדורות מגרות דמתן תורה. ולשון הגמ' שם שכן מצינו באבותינו שמלו כו', וברש"י (ד"ה באבותינו שמלו): 'בימי משה כשיצאו ממצרים ויצאו מכלל בני נח לקבל את התורה ולקבל פני השכינה', וכ"ה בכריתות (ט, א) 'רבי אומר ככם כאבותיכם מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דם', ועיין ברמב"ם פ' י"ג מאיסו"ב הל' א-ג, 'בשלשה דברים נכנסו ישראל לברית במילה וטבילה וקרבתן, מילה היתה במצרים כו' וטבילה היתה במדבר קודם מתן תורה', עיין שם והוא ע"פ הסוגיא דכריתות שם, ומבואר דבמתן תורה הוא זמן הגרות של כלל ישראל, ועיין בביאור הגר"א (תצ, ט) על ד' הרמ"א שם שכתב, 'ונוהגין לומר רות בשבועות', וז"ל, 'ובשועות רות שכתוב בו תחילת קציר, ועוד שאבותינו שקיבלו התורה נתגיירו וכן רות נתגיירה', ומבואר דשבועות הוא חג הגרות של כלל ישראל, וקרי' ביה מילי דגירות.

אך צ"ע מהרמב"ן בפ' אמור (ויקרא כד, י) וז"ל, 'כי מעת שבא אברהם בברית היו ישראל ובגויים לא יתחשבו, וכמ"ש בעשו (קידושין יח, א), ודלמא ישראל מומר שאני', ומוכח דלאחר המילה של אאע"ה היו ישראלים גמורים, וא"כ על מה חלה הגירות בסיני, הא כבר נתגיירו במילת אברהם אבינו. וכבר מצינו בריטב"א כתובות (יא, א סוד"ה מאי) 'דאלו זרע אברהם כבר נצטווה על המילה ולהכניסם מקטנותם בבריתו ואי"ז אלא גמר גירות', והדבר צ"ב.

ונראה לומר בזה, דעיקר ענינה של גירות הוא קבלת עול תו"מ, ובימי אברהם שניתנה לו מצוה ראשונה מצות מילה, היה שייך רק מקצת גירות, ובמצרים כשנתוספו בידם עוד מקצת מצוות, גם הגירות והקדושת ישראל שחלה ע"י הגירות אינה אלא במקצת, אולם בהר סיני כשקיבלו את כל התורה כולה ואת כל התרי"ג מצוות, הם היו צריכים מעשה גירות במילה וטבילה מחדש לאשווי גמר גירות, ולהוסיף עליהם את קדושת כל התרי"ג מצוות. והיסוד בזה הוא דקדושת ישראל אינה דבר בפני עצמה, וכל המהות של קדושת ישראל היא ע"י התורה והמצוות, וע"י כל תוספת תורה ומצוות, הם צריכים לגירות נוספת כדי להוסיף בקדושת ישראל, וגמר קדושת ישראל הוא רק ע"י חלות כל התרי"ג מצוות.

ויסוד לזה נראה מהמבואר ברמב"ם בפ"ג מאיסו"ב הל' י"ב בדין עבד כנעני משוחרר, וז"ל, 'כשישתחרר העבד צריך טבילה אחרת בפני שלשה ביום', ואף שהוא כבר מל וטבל לשם עבדות, ובע"כ דמכין דע"י השחרור הוא נעשה למחוייב בכל המצוות, ולהכי הוא צריך עוד מעשה גרות ע"י טבילה, דכל תוספת בקבלת עול מצוות מחייבת במעשה גרות בפני עצמה, והוי תוספת בקדושת ישראל, ועיין בדברי רבינו חיים הלוי בביאור דברי הרמב"ם כאן וכונתו נראה על פי מה שנתבאר. והנה במ"מ שם הביא בשם יש מן המפרשים ומוכח ברמב"ן (יבמות סוף מז, ב) בשם מקצת חכמי הדורות, וכ"ה בנמו"י (ביבמות ט"ז, ב ברי"ף) בשם הריטב"א ביבמות (מז, ב) דטבילת שחרור אינה אלא דדרבנן, ועבד משוחרר מן התורה אינו צריך טבילה נוספת, וסגי ליה בטבילה הראשונה שטבל לשם עבדות. ונראה שגם הנך ראשונים מודים לכל המבואר, ושאיני התם דס"ל דגם עבד הוא מחוייב בכל התרי"ג מצוות, אלא דיש עליו פטור מהיקשא ד'לה' 'לה' מאשה, אבל מ"מ גוף הקדושת ישראל שלו היא קדושה המחייבת בכל דיני התורה וכל התרי"ג מצוות. אולם הרמב"ם ס"ל דכל המחייב של עבד במצוות הוא מ'לה' 'לה' מאשה וכלפי שאר המצוות לא חלה מלכתחילה הגרות של העבד כנעני, ומה"ט הוא יצא מכלל עכו"ם ולכלל ישראל לא בא, ולשון הרמב"ם בפ"ב מאיסו"ב הי"א 'שמקצת גרות היא', וכל זמן שלא חלו עליו התרי"ג מצוות הוא אינו ישראל גמור, ולהכי הוא צריך

דף יומי דאגאס וואס צאמ

טבילה אחרת 'שבה תיגמר גירותו ויהיה כישראל (ל' הרמב"ם בה' י"ב). [א"ה יל"ע לפ"ז שפחה שנשתחררה מ"ט היא צריכה טבילה דאיזה תוספת קבלת עו"מ יש לה, וי"ל].

Introduction To The Paragraph About My Dad

סופרים

לפיכך נקראו הראשונים סופרים שהיו סופרים כל אותיות שבתורה שהיו אומרים וא"ו דגחון חציין של אותיות של ס"ת דרש דרש חציין של תיבות והתגלח חציין של פסוקים וכו. וכו. (קידושין ל.)

תוס' ד"ה נקראו סופרים . פי' בקונטרס כדכתיב ומשפחות סופרים יושבי יעבץ ובירושלמי מפרש שעשו כל התורה כולה מספרות כגון אבות מלאכות ארבעים חסר אחת (שבצ דף עג.) וארבעה אבות נזיקין (ב"ק דף ב.) וכיצא בהם :

This is the ירושלמי in שקלים that תוספות is quoting:

אמר ר' אבהו כתיב משפחת סופרים יושבי יעבץ מה ת"ל סופרים אלא שעשו את התורה ספורות ספורות חמשה לא יתרומו תרומה ה' דברים חייבין בחלה חמש עשרה נשים פטורות צרותיהן שלשים ושש כריתות בתורה שלש עשרה דבר נאמרו בנבלת העוף הטהור ד' אבות נזיקין אבות מלאכות ארבעים חסר אחת אמר רבי אליעזר כתיב לעזרא הכהן הסופר מה ת"ל סופר אלא כשם שהיה סופר בדברי תורה כך היה סופר בדברי חכמים (שקלים יג:)

The פסוקים in גמרא says they were called סופרים because they counted all the letters and סופרים in תורה, and the ירושלמי שקלים in גמרא says they were called סופרים because they made lists of חכמים for example there are forty minus one forbidden primary categories of labor that are forbidden to be performed on שבת.

Based on these גמרא's I present lists of גמרא's based on positive ideas and lessons that I learned from my Dad Olov Hashalom.

My Dad

He was a Ba'al Te'shuva, he wasn't always religious. He loved his wife. He kept buying the Artscroll volumes of Talmud Bavli as they were coming out, and being published. He didn't know hebrew so well, and aramaic even less. So why was he buying these volumes for? He was in his forties. Was he really planning on learning all of shas? He just kept buying the artscroll volumes as they were coming out. One by one, he bought it and put it on the shelf. He didn't let these questions stop him. He was determined. He didn't think about if it could be done, he just did it. He was a true Ba'al Teshuvah, and he was also the best dad that anyone could ever ask for. He became a Baal Te'shuva with the help of Project Seed. I am very thankful to the Rabbi's at Project Seed for their good work. He liked the Big Dog Brand of T-shirts and Shorts etcetera. So He would wear their clothing alot. He also got a big German Shephard. His name was Duke. Duke one time jumped onto the counter and snatched a whole cow tongue that was cooking in the pot. This gave a new meaning to the Zelig Pliskin Book title "Guard Your Tongue" in the Big Dog Dad's House. This was a book that dad might have read at the shabos table every week. He enjoyed corned beef with horseradish sauce, and dill pickles. He also liked doing the "pull my finger" joke on people. In case you don't know what that is, he would ask someone to pull his finger, and then he would

דף יומי דאטאס און זיין דאטא

fart. Sometimes it was loud. He was funny. He was great. I miss him so much. I will always remember my dad עליו השלום.

My dad sent me to a Jewish day school where I was first introduced to the Brisker Torah of ר' חיים, and I received my first copy of חידושי ר' חיים על הרמב"ם. I am so thankful for that.

Two points about my dad that I think are special:

1. First of all as a Ba'al Teshuvah he took the initiative more than anyone else in his family.
2. Also he saw that there were many מצוות that he needed to do that were מצוות that were אי אפשר ליעשות על ידי אחרים.

I saw that he took the initiative. Perhaps you can view this as a form of עביד איניש דינא לנפשיה.

עביד איניש דינא לנפשיה

זין כו 7 17 27

שלח ליה מר עוקבא לר' אלעזר בני אדם העומדים עלי ובידי למסרם למלכות מהו שרטט וכתב ליה אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעד רשע לנגדי אף על פי שרשע לנגדי אשמרה לפי מחסום שלח ליה קא מצערי לי טובא ולא מצינא דאי קום בהו שלח ליה דו לד' והתחולל לו דום לד' והוא יפילם לך חללים חללים השכם והערב עליהן לבית המדרש והן כלין מאליהן הדבר יצא מפי רבי אלעזר ונתנוהו לגניבא בקולר (גיטין ז.).

Perhaps sometimes being המדרש לבית ומעריב is not the only option.

אמר ר' יוסף צורבא מרבנן עביד דינא לנפשיה במילתא דפסיקא ליה (מועד קטן ז.).

What about someone who is not a מרבנן? Is there any options for him?

רב נחמן אמר עביד איניש דינא לנפשיה (בבא קמא כו:)

דף יומי INSIGHTS ומסע דאס

מצוות שאי אפשר ליעשות על ידי אחרים

ט יט כט 29 19 9

ג"ר the בשם R' Pfeiffer:

All the עת's in ג קהלת פרק ג have the next word start with a "ל" afterwards except for 2 : These are עת ספוד and עת רקוד.

The ג"ר א says this is as the גמרא says

"ת"ר מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת הכלה אמרו עליו על ר' יהודה בר' אילעי שהיה מבטל תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת הכלה" (מגילה כט.)

I want to add explanation to the ג"ר א to better understand him with the גמרא in פסחים:

בלבער כולי עלמא לא פליגי דודאי להבא משמע (פסחים ז.)

so the "ל" in front implies something to be done in the future. So what is the reason everything in ג קהלת פרק ג will be done in the future? Because you are learning right now. But for ספוד and רקוד you have to be המת ת"ת להוצאת המת so there is no "ל" to make it imply in the future, because it has to be done right away.

ר' יונתן בן עסמי ורבי יהודה בן גרים תנו פרשת נדרים בי ר' שמעון בן יוחי איפטור מיניה באורתא לצפרא הדור וקא מפטרי מיניה אמר להו ולא אפטריהו מיני באורתא אמרו ליה לימדתנו רבינו תלמיד שנפטר מרבו ולן באותה העיר צריך ליפטור ממנו פעם אחרת שנאמר ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וכתיב וביום עשרים ושלושה לחדש השביעי שלח את העם אלא מכאן לתלמיד הנפטר מרבו ולן באותה העיר צריך ליפטור ממנו מעם אחרת א"ל לבריה בני אדם הללו אנשים של צורה הם זיל גביהון לליברכוך אזל אשכחניהו דקא רמו קראי אהדדי כתיב פלס מעגל רגלך וכל דרכיך יכוננו וכתיב אורח חיים פן תפלס לא קשיא כאן במצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים כאן במצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים הדר יתבי וקא מבעיא להו כתיב יקרה היא מפנינים וכל חפציה לא ישוו בה הא חפצי שמים ישוו בה וכתיב כל חפצים לא ישוו בה דאפילו חפצי שמים לא ישוו בה כאן במצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים כאן במצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים וכו'. וכו'. (מועד קטן ט. ט.)

קברו את המת וחזרו וכו'. : אם יכולים להתחיל ולגמור את כולה אין אבל פרק אחד או פסוק אחד לא וכו'. וכו'.

(ברכות יט.)

After having buried the dead and returned etc. [if they are able to begin and complete the Shema before reaching the row where people line up to offer consolation to the mourners they should begin. But if there is not enough time to do so then they should not begin the Shema].

דף יומי דאטאס און זינסיגט

עביד איניש דינא לנפשיה

רב חסדא and עולא

In the גמרא in בבא קמא we find the following words: "חסדא חסדא".

We know that these two אמוראים, i.e. ר' חסדא and עולא, didn't back down from a Talmudic debate from each other, and they weren't scared of using strong words either.

אמר עולא אמר ר' יוחנן קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה יתיב עולא וקאמר להא שמעתא א"ל רב חסדא מאן שמע לך ולר' יוחנן רבך וכי קדושה שבהן להיכן הלכה וכו'. (מעילה יב.)

אמר עולא הא דר' חסדא קשיא כחומץ לשינים וכעשן לעינים וכו'. וכו'. (תענית ד:)

Guard Your Tongue

לשון הרע

ה טו כה 25 15 5

דרש בר קפרא מאי דכתיב ויתד תהיה לך על אזנך אל תקרי אזנך אלא על אזנך שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעו באזניו והיינו דאמר רבי אלעזר מפני מה אצבעותיו של אדם דומות ליתידות מאי טעמא אילימא משום דמחלקן כל חדא וחדא למילתיה עבידא דאמר מר זו זרת זו קמיצה זו אמה זו אצבע זה גודל אלא מה טעם משופות כיתידות שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון ימיח אצבעותיו באזניו תנא דבי רבי ישמעאל מפני מה אזון כולה קשה והאליה רכה שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יכוף אליה לתוכה (כתובות ה.-ה:)

Bar Kappara expounded: Why is it written: *You shall have a spike in addition to your weapons (Deuteronomy 23:14)*? Do not read it *Azainecha*, meaning "your weapons", but rather *Oznecha*, meaning "Your ears". For if a person hears something that is not proper, he should place his finger, which is tapered like a spike, in his ears. And this is what R' Elazar said: Why are the fingers of a person similar to spikes? In what way does R' Elazar mean to equate fingers to spikes? If you say it is because they are separated from one another like spikes, rather than being webbed together, what is R' Elazar's question? Why each and every one of the fingers is used for its own unique purpose - even for the needs of the Temple. For the master said in a Baraisa: This smallest finger is called the Zeres, and it was used to measure the breastplate worn by the Kohen Gadol; This fourth finger is called the Kemitzah, and it was used to scoop from the minchah offering. This middle finger is called the Amah, and from it was calculated the Amah measure used in building the Mishkan and its sacred vessels. This index finger is the "Ezba", the finger used to apply sacrificial blood upon the Alter; and this is the thumb, to which sacrificial blood is applied in certain instances. Obviously, then, R' Elazar could not have meant to ask why the fingers are separated! The Gemara therefore explains R' Elazar's question as follows: Rather, R' Elazar meant to ask: what is the reason the fingers are tapered like spikes? The fingers were shaped in this manner so that if a person will hear something that is not proper, he will be able to place his fingers in his ears, to block out the sound. A Baraisa was taught in the academy of R' Yishmael: Why is the entire ear hard, while the lobe of the ear is soft? So that if a person will hear something that is not proper, he will be able to bend the lobe into the ear canal, blocking the sound.

תניא אמר ר' אלעזר בן פרטא בוא וראה כמה גדול כח של לשון הרע מנלן ממרגלים ומה המוציא שם רע אל עצים ואבנים כך המוציא שם רע על חבריו על אחת כמה וכמה ממאי דלמא משום דרבי חנינא בר פפא דאמר רבי חנינא בר פפא דבר גדול דברו מרגלים באותה שעה דכתיב כי חזק הוא ממנו אל תיקרי ממנו אלא ממנו כביכול בעל הבית אין יכול להוציא כליו משם אלא אמר רבה אמר ריש לקיש אמר קרא וימתו האנשים מוצאי דבת הארץ רעה על דבת הארץ שהוציאו (ערכין טו.)

אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בן זימרא מאי דכתיב מה יתן לך ומה יסיף לך לשון רמיה אמר לו הקדוש ברוך הוא ללשון כל אבריו של אדם זקופים ואתה מוטל כל אבריו של אדם מבחוץ ואתה מבפנים ולא עוד אלא שהקפתי לך שתי חומות אחת של עצם ואחת של בשר מה יתן לך ומה יסיף לך לשון רמיה אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זימרא כל המספר לשון הרע כאילו כפר בעיקר שאמר אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו ואמר רבי יוסי בן זימרא כל המספר לשון הרע נגעים באים עליו שנאמר מלשני בסתר רעהו אותו אצמית וכתיב התם לצמתת ומתרגמינן לחלוטין

דף יומי שאלות ומסע דאס

ותנן אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה אמר ריש לקיש מאי דכתיב זאת תהיה תורת המצורע זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע ואמר ריש לקיש מאי דכתיב אם ישך הנחש בלוא לחש ואין יתרון לבעל הלשון לעתיד לבא מתקבצות כל החיות ובאות אצל נחש ואומרות ארי דורס ואוכל זאב טורף ואוכל אתה מה הנאה יש לך אומר להם וכי מה יתרון לבעל הלשון ואמר ריש לקיש כל המספר לשון הרע מגדיל עונות עד לשמים שנאמר שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ אמר רב חננאל אמר רב עוקבא כל המספר לשון הרע ראוי לסוקלו באבן כתיב הכא אותו אצמית וכתיב התם צמתו בבור חיי וידו אבן בי ואמר רב חסדא אמר רב עוקבא כל המספר לשון הרע אמר אקדוש ברוך הוא אין אני והוא יכולין לדור בעוונם שנאמר מלשני בסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב תו לא אוכל אל תיקרי אתו לא אוכל אלא אתו לא אוכל ואיכא דמתני לה אל גסי הרוח אמר רב חסדא אמר רב עוקבא כל המספר לשון הרע אמר הקדוש ברוך הוא לשר של גיהנם אני עליו מלמעלה ואתה עליו מלמטה נדונו שנאמר חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים אין חץ אלא לשון שנאמר חץ שחוט לשונם מרמה דבר ואין גבור אלא הקדוש ברוך הוא שנאמר ד' כגבור יצא גחלי רתמים היינו גיהנם אמר רבי חמא ברבי חנינא מה תקנתו של מספרי לשון הרע אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה שנאמר מרפא לשון עץ חיים ואין לשון אלא לשון הרע שנאמר חץ שחוט לשונם ואין עץ אלא תורה שנאמר עץ חיים היא למחזיקים בה ואם עם הארץ הוא ישפיל דעתו שנאמר וסלף בה שבר ברוח רבי אחא ברבי חנינא אומר סיפר אין לו תקנה שכבר כרתו דוד ברוח הקדש שנאמר יכרת ד' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדלות אלא מה תקנתו שלא יבא לידי לשון הרע אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה ואם עם הארץ הוא ישפיל דעתו שנאמר וסלף בה שבר ברוח תנא דבי רבי ישמעאל כל המספר לשון הרע מגדיל עונות כנגד שלש עבירות עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים כתיב הכא לשון מדברת גדלות וכתיב בעבודת כוכבים אנא חטא העם הזה חטאה גדלה בגילוי עריות כתיב ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת בשפיכות דמים כתיב גדול עוני מנשוא גדולת אימא תרתי הי מינייהו מפקא במערבא אמרי לשון תליתאי קטיל תליתאי הורג למספרו ולמקבלו ולאומרו אמר רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב מות וחיים ביד לשון וכי יש יד ללשון לומר לך מה יד ממיתה אף לשון ממיתה אי מה יד אינה ממיתה אלא בסמוך לה תלמוד לומר חץ שחוט לשונם אי מה חץ עד ארבעים וחמשים אמה אף לשון עד ארבעים וחמשים אמה תלמוד לומר שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ וכי מאחר דכתיב שתו בשמים פיהם חץ שחוט לשונם למה לי הא קמשמע לן דקטיל כחץ וכי מאחר דכתיב חץ שחוט לשונם מות וחיים ביד לשון למה לי לכדרבא דאמר רבא דבעי חיים בלישניה דבעי מיתה בלישניה היכי דמי לישנא בישא אמר רבה כגון דאמר איכא נורא בי פלניא אמר ליה אביי מאי קא עביד גלויי מילתא בעלמא הוא אלא דמפיק בלישנא בישא דאמר היכא משתכח נורא אלא בי פלניא דאיכא בשרא וכוורי אמר רבה כל מילתא דמיתאמרא באפי מרה לית בה משום לישנא בישא וכו. וכו.

(ערכין טו:)

והלכתא כוותיה דרב והלכתא כוותיה דרבי קשיא הלכתא אהלכתא לא קשיא הא בקלא דפסיק הא בקלא דלא פסיק קלא דלא פסיק וליכא עדים כרבי קלא דפסיק ואיכא עדים כרב וקלא דלא פסיק עד כמה אמר אביי אמרה לי אם דומי דמתא יומא ופלגא ולא אמרן אלא דלא פסק ביני וביני אבל פסק ביני וביני הא פסק ולא אמרן אלא דלא פסק מחמת יראה אבל פסק מחמת יראה מחמת יראה הוא ולא אמרן אלא דליכא אויבים אבל איכא אויבים הוא דאפקו ליה לקלא (יבמות כה.)

The "Pull My Finger" Joke

ליצנותא דעבודה זרה

ה טו כה 25 15 5

A word associated with roast is קדר.

צלי קדר (מגילה ז:)

Where does the word originate from? Perhaps it is connected to the word קדירה, so that צלי קדר means **pot** roast. I would like to suggest an alternative humoristic origin based on the concept of ליצנותא דעבודה זרה making fun of idol worship.

תנא כותיים עובדים לאש וקדריים עובדים למים ואף על פי שידעו שהמים מכבין את האש לא המירו אלקיהם ועמי המיר כבודו בלוא יועיל (תענית ה:)

A Tanna taught in explanation of these verses: The Cuthites worship fire, and the Keidarites worship water. And although the Cuthites know that water extinguishes fire, they have not changed their god. Yet my people has changed its glory for that which is of no benefit.

So these קדר people worshipped water, so we refer to a roast as קדר to remember that fire consumes water, and how foolish were these people who worshipped water.

ויהי כראות המלך את אסתר המלכה אמר ר' יוחנן ג' מלאכי השרת נודמנו לה באותה שעה אחד שהגביה את צוארה ואחד שמשך חוט של חסד עליה ואחד שמתח את השרביט וכמה אמר ר' ירמיה שתי אמות היה והעמידו על שתיים עשרה ואמרי לה על שש עשרה ואמרי לה על עשרים וארבע במתניתא תנא על ששים וכן אתה מוצא באמתה של בת פרעה וכן אתה מוצא בשיני רשעים דכתיב שני רשעים שברת ואמר ריש לקיש אל תקרי שברת אלא שרבת רבה בר עופרן אמר משום רבי אליעזר ששמע מרבו ורבו מרבו מאתים (מגילה טו:)

דף יומי דאס וואס זאגט דאס

And when the king noticed Queen Esther standing in the court, she won his favor, and the king extended the golden scepter to Esther. R' Yochanan said: Three ministering angels encountered her at that time: One that raised her neck, and one that endowed her with charm, and one that stretched the king's scepter towards her. And how far did the angel stretch the scepter? R' Yirmiyah said: It was originally two Amos long and the Angel made it twelve amos long. And some say: It was stretched to sixteen amos. And some say: It was stretched to twenty-four amos. In a Baraisa it was taught: It was stretched to sixty amos. And similarly you find with the arm of Pharaoh's daughter, that it miraculously stretched to sixty amos when she extended her hand to reach for the baby Moses as he lay in a basket in the Nile River. And similarly you find with the teeth of the wicked that they were stretched to sixty amos, as it is written: *The teeth of the wicked you have broken.* And Reish Lakish said: Do not read this as it is written *You broke*, rather, read it as if it were written *You extended*. Rabbah bar Ofran said in the name of R' Eliezer, who had heard it from his teacher, who in turn had heard it from his teacher: It was stretched to two hundred amos.

Now we know that אחשוורוש was not as strong and powerful as the previous kings of the ancient Empires:

אמאי דלקה ביה כולי האי אמר רבא שלחה ליה בר אהוריידיה דאבא אבא לקבל אלפא חמרא שתי ולא רוי וההוא גברא אשתטי בחמריה מיד וחמתו בערה בו (מגילה יב:)

Why did his anger burn within him so much? Rava said: Because Vashti sent him a message: You stable boy of my father, Belshatzar! My father drank wine the equivalent of what a thousand people drink, and did not get drunk, whereas that man, i.e. you, Achashverosh, became foolish from his wine. Upon hearing this insult, immediately, *his anger burned within him*.

So I want to point out that in this stretching scepter אחשוורוש was also outdone by a previous ruler of the ancient world.

ואמר ר' יהודה אמר רב בשעה שביקש אותו רשע לעשות לאותו צדיק כך נמשכה ערלתו שלש מאות אמה והיתה מחזרת על כל המסיבה כולה שנאמר שבעת קלון מכבוד שתה גם אתה והערל ערל בגימטריא שלש מאות הוי (שבת קמט:)

And Rav Yehudah asid in the name of Rav: When tht wicked man [Nevuchadnezzar] sought to do that disgraceful deed to that righteous man [Zedekia]. his foreskin extended three hundred amos and went around the entire gathering, i.e. around all the kings seated before him. This is as it is stated: *You have been sated with shame rather than honor. You, too, drink and have your foreskin exposed.* The numerical value of ערל is three hundred.

אמר ר' נחמן כל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דעבודת כוכבים דשריא דכתיב כרע בל קרס נבו וכתוב קרסו כרעו יחדיו לא יכלו מלט משא וגו' ר' ינאי אמר מהכא לעגלות בית און יגורו שכן שומרון כי אבל עליו עמו וכמריו עליו יגילו על כבודו כי גלה ממנו אל תקרי כבודו אלא כבדו אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בריה דרב איקא שרי ליה לבר ישראל למימר ליה לעובד כוכבים שקליה לעבודת כוכבים ואנחיה בשין תיו שלו אמר רב אשי האי מאן דסנאי שומעניה שרי ליה לבזוייה בגימ"ל ושי"ן האי מאן דשפיר שומעניה שרי לשבוחיה ומאן דשבחיה ינוחו לו ברכות על ראשו : (מגילה כה:)

דף יומי דאס וואס זאגט דאס

Rav Nachman said: All mockery is forbidden except for the mockery of idolatry, which is permitted, as it is written: *Bel squats, Nevo splashes*; and it is written in the following verse: *They splash, they squat together, they could not deliver the burden*. R' Yanai said: Proof can be brought from here: *Because of the calves of Beth-Aven the inhabitants of Shomron will be afraid, when they hear that its people mourn over it, and likewise its priests who had rejoiced over it, for its glory that is departed from it*. Do not read *Kevaldo* "its glory" as it is written, rather read it as if it says *Kevaldo*, "its burden". Rav Huna bar Manoach said in the name of Rav Achak Bar Ikka: It is permitted for a Jew to tell an idolater to take his idol and place it in his "Shin Tav". Rav Ashi said concerning one whose reputation is sullied, it is permitted to embarrass him with "Gimmel and Shin". And concerning someone who has a sterling reputation, it is permitted to praise him; and regarding one who praises him, blessings should rest upon his head.

ברכה A

ה טו כה לה 35 25 15 5

רבי ורבי חייא הוו שקלי ואזלי באורחא כי מטו להווא מתא אמרי איכא צורבא מרבנן הכא נזיל וניקביל אפיה אמרי איכא צורבא מרבנן הכא ומאור עינים הוא אמר ליה ר' חייא לרבי תיב את לא תזלול בנשיאותך איזיל אנא ואקביל אפיה תקפיה ואזיל בהדיה כי הוו מיפטרי מיניה אמר להו אתם הקבלתם פנים הנראים ואינן רואין תזכו להקביל פנים הרואים הרואים ואינן נראין אמר ליה איכו השתא מנעתן מהאי בירכתא אמרו ליה ממאן שמיע לך מפרקיה דרבי יעקב שמיע לי דרבי יעקב איש כפר חיטייא הוה מקביל אפיה דרביה כל יומא כי קש א"ל לא נצטער מר דלא יכיל מד אמר ליה מי זותר מאי דכתיב בהו ברבנן ויחי עוד לנצח לא יראה השחת כי יראה חכמים ימותו ומה הרואה חכמים במיתתן יחיה בחייהן על אחת כמה וכמה (חגיגה ה:)

A very similar story appears in ירושלמי מסכת שקלים:

רבי הושעיה רבה הוה רביה דבריה חד סגי נהורא והוה יליף אכול עימיה בכל יוך חד זמן הוה ליה אורחין ולא מטא מיכול עימיה ברמשא סליק לגביה אמר ליה לא יכעוס מרי עלי בגין דהוה לי אורחין יומא דין דאמרית דלא ליבווי ביקרא דמרי יומא דין בגין כל לא אכלית עך מרי יומא דין אמר ליה אתה פייסתה למאן דמתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מתחמי יקבל פיוסך אמר ליה הדא מנא לך אמר ליה מרבי אליעזר בן יעקב דרבי אליעזר בן יעקב עאל חד דסגי נהורא לקרתיה יתב ליה רבי אליעזר בן יעקב לרע מיניה דיימרון דאילולי דהוה בר נשא רבא לא יתב ליה רבי אליעזר בן יעקב לרע מיניה עבדין ליה פרנסה דאיקר אמר לון מהו הכין אמרון ליה רבי אליעזר בן יעקב יתב לרע מינך וצלוי עלוי הדא צלותא אתה גמלתה חסד למאן דמתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מתחמי יגמול יתך חסד (שקלים טו.)

I want to point out that the גמרא in שקלים refers to this ברכה as a צלותא which is תפילה or a prayer. Similarly we find this in מסכת תענית:

הוה ליה ההיא שיבבתא דקא בניא ביתא ולא מטו כשורי אתיא לקמיה אמרה ליה בניתי ביתי ולא קמטו כשוראי אמר לה מה שמך אמרה ליה איכו אמר איכו נימטו כשוריך תנא הגיעו עד שיצאו אמה לכאן ואמה לכאן ויש אומרין סניפין עשאום תניא פלימו אומר אני ראיתי אותו הבית והיו קורותיו יוצאות אמה לכאן ואמה לכאן ואמרו לי בית זה שקירה ר' חנינא בן דוסה בתפילתו (תענית כה.)

They say that someone once asked Rav Yosef Dov Soloveichic, Reb Moshe Soloveichic's uncle, for a ברכה. So Reb Moshe's uncle took a food item that was available to him at the time, and he made a ברכה on it.

דף יומי דאגאס וואס זאגט

This was not what the person asking for the ברכה was expecting. Perhaps Reb Moshe's uncle meant that the person should put forth his own תפלה rather than to rely on someone else.

ת"ר אסור לו לאדם שיהנה מן העוה"ז בלא ברכה וכו'. ר' לוי רמי וכו'. כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה וכו'. וכו'.
(ברכות לה.-לה:)

ש"ס To Learn All Of ברכה A

Someone asked me this שאלה over שבועות. He was holding in a סוגיא in סנהדרין on דף פד and he wanted to know if a woman in her ימי טוהר is allowed to eat תרומה. The question was based on the fact that a woman in the ימי טוהר has the same status as a טבול יום and we know that a טבול יום all he needs is הערב שמש and that the כפרה is not מעכב. This is learned out on the first page of all of ש"ס. The second day of שבועות the person who asked the question said he found the answer in the end of גדה where it comes out that a woman in the ימי טוהר is not allowed to eat תרומה. I gave him a ברכה that he should reign over רב and שמואל ועד כוש both according to רב and אחשוורוש ש"ס בבלי like ש"ס בבלי.

מהודו ועד כוש רב ושמואל חד אמר הודו בסוף העולם וכוש בסוף העולם וחד אמר הודו וכוש גבי הדדי הוו קיימי וכו'.
(מגילה יא.)

This of the woman בימי טוהר is based on the first page in all of ש"ס in מסכת ברכות, and the last couple of pages in all of ש"ס in מסכת גדה. So the ברכה is that after completing all of ש"ס from one end to the other, you should be זוכה to put them right next to each other by starting again from ב דף ב ברכות דף ב. Then you will be king over ש"ס like אחשוורוש was king ועד כוש both according to רב and also according to שמואל.

ד ה ו ז ח ט

Two days later on שבת I saw him again in the בית מדרש learning with התמדה, and I gave him another ברכה.

I told him the following based on מימרות of רבא (except for the one from ר' יצחק on דפו) in מסכת תענית:
פרק מאימתי

ואמר רבא האי צורבא מרבנן דמי לפרצידיא דתותי קלא דכיון דנבט נבט (תענית ד.)

רבא אמר כיון שהתחיל שוב אינו פוסק (תענית ה.)

יהי רצון שיהו צאצא מעיך כמותך (תענית ו.)

רבא רמי כתיב יערף כמטר לקחי וכתיב תזל כטל אמרתי אם תלמיד חכם הגון הוא כטל ואם לאו עורפיהו כמטר

(תענית ז.)

רבא אמר אם ראית תלמיד שלמודו קשה עליו כברזל בשביל רבו שאינו מסביר לו פנים שנאמר והוא לא פנים קלקל מאי תקנתיה ירבה עליו רעים שנאמר וחילים יגברו ויתרון הכשיר חכמה ה"ש אם הוכשרו מעשיו בפני רבו מעיקרא

(תענית ח.)

דף יומי דאָס וואָס זאָגט דאָס

והריקותי לכם ברכה עד בלי די מאי עד בלי די אמר רמי בר חמא אמר רב עד שיבלו שפתותיכם מלומר די (תענית ט).

So I told him you should finish shas again and begin it again and as a תלמיד חכם once you start to sprout, you will sprout. And once you begin you will not stop. And your children and תלמידים should follow in your path. And your learning should be as the softer מטר rain for yourself and for your children and תלמידים. And they תלמידים and children should all get along and be friends. And you should get ברכה עד בלי די until your lips will become worn out from saying enough.

ח ח

דאמר רב דניאל בר קטינא אמר רב מנין שאין נושאין נשים במועד שנאמר ושמחת בחגך ולא באשתך

(חגיגה ח:)(מועד קטן ח:)

עפר תיחוח (ביצא ח:)(גדה ח:)

לבשו כרים הצאן (שקלים ח:)(ראש השנה ח:).

פסוק following גמרא darshens this Two ways the

א"ר שמעון בר זביד א"ר יצחק בר טבלא א"ר חייא אריכא דבי ר' אחא א"ר זירא א"ר אלעזר א"ר חנינא א"ר מיאשה משמיה דרבי יהודה בר אילעאי ביא דכתיב ורחה לכם יראי שמי שמש צדקה וגו' אלו בני אדם שהן יראין להוציא שם שמים לבטלה שמש צדקה ומרפא אמר אביי ש"מ חירגא דיומא מסי וכו'. (גדרים ח:)

ואמר ר' יצחק שמש בשבת צדקה לעניים שנאמר ורחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא (תענית ח:)

And R' Yitzchak said: Sunshine on the Sabbath is a charitable gift for the poor for they enjoy the sunshine and it provides them with warmth; as it is said: *A charitable sun will shine for you who fear My Name with healing in its wings.*

כדאמרי אינשי

Como que dicen la gente:

El sol es la cobija de los pobres.

As people say in Mexico: The sun is the blanket of the poor.

Perhaps להבדיל it means more than that. Perhaps it is healing rather than just merely warming.

On the subject of the poor:

דף יומי

INSIGHTS ומסקנות

What Is There Lacking In בבב?ל

$$יא + כא = לב$$

אמר ר' ירמיה בר אבא אין תענית ציבור בבבל אלא תשעה באב בלבד (תענית יא):

אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב אין בורגנין בבבל ולא פסי ביראות בחו"ל בורגנין בבבל לא דשכיחי בידקי פסי ביראת בחו"ל לא דלא שכיחי מתיבתא אבל איפכא עבדינן (עירובין כא.).

Are there any wealthy amongst the Jewish community of בבב?ל to give a job or food to מרינוס?

ואמר ר' נתן בר אבא אמר רב עתיירי בבב?ל יורדי גיהנם הם כי הא דשבתאי בר מרינוס אקלע לבבל בעא מנייהו עסקא ולא יהבו ליה מזוני מין נמי לא זיננהו אמר הני מערב רב קא אתו דכתיב ונתן לך רחמים ורחמים כל המרחם על הבריות בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו וכל מי שאינו מרחם על הבריות בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו

(ביצה לב:)

דף יומי

דאזשנס וואסז דאס

ח ט

ר' מני Money Rabbi

ר' יונה ור' מני בנו

אמר רבי חייא זאת אומרת ימים שהבכור מחוסר זמן בהן עולין לו לתוך שנתו **אמר רבי מנא אמר ר' יונה אבא** שמע לה מן הדא כל הבכור אשר יולד וגו' הזכר תקדיש הא כיצד משעת לידתו את מונה לו שנה : (שקלים ח.)

Perhaps the ירושלמי is often spelling their names a little bit differently, and ר' מנא is in fact the ר' מני which we find mentioned in בבלי.

דתניא אמר ר' שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא וכו'. וכו'. מתקיף לה ר' מני מאי שנא אשם נזיר טמא לא אכל דאתי על חטא כל אשמות נמי לא ליכול דעל חטא אתו א"ל ר' יונא היינו טעמא כשהן תוהין נזירין וכשהן מטמאין ורבין עליהן ימי נזירות מתחרטין בהן ונממאו מביאין חולין לעזרה וכו'. וכו'. (נדרים ט:)

In the גמרא it doesn't mention that ר' יונה was ר' מני's father. I want to suggest that it is understood, and that it doesn't need to be said. This is the גמרא that mentions that ר' יונה was ר' מני's father:

אמר ליה ר' זריקא לר' ספרא תא חזי מה בין תקיפי דארעא דישראל לחסידי דבבל חסידי דבבל רב הונא ורב חסדא כי הוה מצטריך עלמא למיטרא אמרי ניכני הדדי וניבעי רחמי אפשר דמירצי הקדוש ברוך הוא דייתי מיטרא תקיפי דארעא דישראל כגון ר' יונה אבוב דרבי מני כי הוה מצטריך עלמא למיטרא הוה עייל לביתיה ואמר להו הבו לי גואלקי ואיזיל ואאתי לי בזווא עיבורא כי הוה נפיק לברא אזיל וקאי בדוכתא עמיקתא דכתיב מעמקים קראתיך ד' וקאי בדוכתא צניעא ומכסי בשקא ובעי רחמי ואתי מיטרא כי הוה אתי לביתיה אמרי ליה אייתי מר עיבורא אמר להו אמינא הואיל ואתא מיטרא השתא רווח עלמא ותו רבי מני בריה הווא קא צמער ליה דבי נשיאה אישתטח על קברא דאבוב אמר ליה אבא אבא הני מצערו לי יומא חד הווא קא חלפי התם אינקוט כרעא דסושותייהו עד דקבילו עלייהו דלא קא צערו ליה וכו'. וכו'. (תענית כג:)

דף יומי

INSIGHTS ומסע דאס

He Loved His Wife

מסורת הש"ס The Conceptual

1. דבר אחר ויבן ד' אלקים אמר ר' חסדא ואמר ר' לה במתניתא תנא מלמד שבנאה הקב"ה לחוה כבניין אוצר מה אוצר זה רחב מלמטה וקצר מלמעלה כדי לקבל את הפירות אף האשה רחבה מלמטה וקצרה מלמעלה כדי לקבל את הולד (עירובין יח.-יח:)
2. דעשוין כמגדלים רויחא תתאה ומציעא עילויה חוטא עילויה מציעא דאמרינן אנוחי אנוחיהו וכו. וכו. (בבא מציעא כה.)
3. תני השופרות הללו עקומות היו צרות מלמעלן ורחבות מלמטה מפני הרמאין (שלים טו:)

דף יומי דאטאס און זאגן

לכל זמן ועת

There is a time for everything.

ר' פרנך

There is a time that ר' פרנך says that someone who didn't do a מצוה is forgiven:

אמר ר' פרנך אמר ר' יוחנן אותה שנה לא עשו ישראל את יום הכפורים והיו דואגים ואומרים שמא נתחייבו שונאיהם של ישראל כלייה יצתה בת קול ואמרה להם כולכם מזומנין לחיי העולם הבא מאי דרוש אמרו קל וחומר ומה משכן שאין קדושתו עולם וקרבן יחיד דוחה שבת דאיסור סקילה מקדש דקדושתו עולם וקרבן צבור ויום הכפורים דענוש כרת לא כל שכן אלא אמאי היו דואגים התם צורך גבוה הכא צורך הדיוט הכא נמי מיעבד ליעבדו מיכל לא ניכלו ולא לישתו אין שמחה בלא אכילה ושתיה ומשכן דדחי שבת מנלן וכו'. וכו'. ומנלן דאחיל להו דתני תחליפה וכו'. וכו'. (מועד קטן ט.)

R' Parnach said in the name of R' Yochanan: That year, when Soloman dedicated the Temple, Israel did not observe Yom Kippur. and they were concerned, saying: Perhaps the enemies of Israel deserve extermination for this misdeed! A Heavenly voice went forth and said to them: You are all prepared for a life in the World to Come. etc. etc. And from where do we know that Hashem forgave them? For Tachlifa taught in a Baraisa etc. etc.

And there is a time that ר' פרנך says that someone who didn't do a מצוה is not forgiven:

אמר ר' פרנך אמר ר' יוחנן כל האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום אלא אימא נקבר ערום בלא מצות בלא מצות סלקא דעתך אלא אמר אביי נקבר ערום בלא אותה מצוה (מגילה לב.)

R' Parnach said in the name of R' Yochanan: Anyone who grasps a Torah scroll with his bare hands will be buried bare, without shrouds.

Bare? Can it even enter your mind that the person should be punished so severely? Say rather, that the statement means: He will be buried bare, without mitzvos.

Without Mitzvos? Can it enter your mind that the person should lose all his mitzvos for this?

Rather, said Abaye, The statement means that he will be buried bare of that Mitzvah.

דף יומי דגאסוס ומוסצ קאם

לכל זמן ועת

There is a time for everything.

ר' חייא בר אשי

There is a time that ר' חייא בר אשי holds the fish version of the item is forbidden:

אמר ר' חייא בר אשי אמר רב האי תליא דבשרא שרי לטלטולי דכוורי אסיר (שבת קמ:)

Rav Chiya Bar Ashi said in the name of Rav: This string of animal meat is permitted to be moved, since it is fit to be eaten as is, without cooking. But a string of raw fish is forbidden to be moved since it cannot be eaten as is.

There is a time that ר' חייא בר אשי holds the fish version of the item is permitted:

רב שרא לחייא בר אשי למיגדל אוהרי בחולא דמועדא מאי טעמא מעשה הדיוט הוא אבל איזלי אסור מאי טעמא מעשה אומן הוא (מועד קטן יא.).

Rav ruled it permissible for Chiya Bar Ashi to make fish traps on Chol Ha'Moed. What is the reason for this being permitted? It is the work of an amateur. But it is prohibited to make bird nets. What is the reason? It is the work of a craftsman.

אמר ר' חייא בר אשי אמר רב תלמידי חכמים אין להם מנוחה אפילו לעולם הבא שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון (מועד קטן כט.). הדרן עלך אלו מגלחין וסליקא לה מסכת מועד קטן

שלום